

UDK: 227.87
Pregledni članak
Pripremljen u prosincu 2005.

TEOLOGIJA SVETIŠTA

Alwyn P. Salom

SADRŽAJ

Teologija svetišta

Važno je detaljno istražiti poslanicu Hebrejima kako bi se otkrilo što ona govori o specifično adventističkim teološkim temama.¹ Iznosi li ona *eksplicitne* tvrdnje u svezi s adventističkom teologijom svetišta? Što se legitimno može *implicirati* iz poslanice što je bitno za učenje o svetištu? *Šuti* li poslanica o ovim ključnim točkama; ili, uistinu, *poriče* li ikoji odsjek adventističkog učenja? I kakvo se pročišćavanje tokom vremena zbililo u ortodoksnom adventističkom učenju po ovoj temi? To su osnovna pitanja kojima se bavi ova studija.

Ključne riječi: *Poslanica-Hebrejima; Teologija-svetišta; adventističko-razumijevanje*

Urednički predgovor. Poslanica Hebrejima, zajedno s Danielom i Otkrivenjem, igrala je značajnu ulogu u biblijskom utemeljenju adventističkog naroda. Njezino temeljno učenje o svećeničkoj službi Isusa Krista u nebeskoj svetinji raspirala je novu nadu i novo djelovanje naših pionira rješavanjem zbudujućeg pitanja. Zašto se Isus nije vratio 1844. na kraju Danielovog proroštva o 2300 godina? (Vidi *The Great Controversy*, str. 411-13).

¹ U tom pogledu vidi osobito dvije studije William G. Johnssona, "Nebesko svetište-slika ili stvarnost?" *Biblijski pogledi*, vol . 13, br. 2. 2006. i Willian G. Johnsson, "Day of Atonment Allusions?" U *Issues in the Book of Hebrews*. Urednik, Frank B. Holbrook. Silver Springs, MD.: Biblical Research Institute, 1989. Str. 105-120. Zbog naravi ove studije, dokumentacija je ograničena na, koliko je god to moguće, adventističke pisce.

U više su navrata adventisti imali duge periode intenzivnog proučavanja Poslanice Hebrejima u subotnjoj školi. Tri tromjesečja 1889-1890. bila su izdvojena za proučavanje poslanice, a koristili su se materijali koje je pripremio J.H. Waggoner. M.L. Andreasen je napisao još tri tromjesečja za proučavanje u crkvi 1948. Crkva je proučavala poslanicu u lekciji za jedno tromjesečje koju je 1976. pripremio Walter Specht. I nešto kasnije, 1986., crkva u svijetu opet je upoznavala učenja ove veličanstvene poslanice kroz lekcije koje je pripremio W.G. Johnsson.

U ovih nekoliko proučavanja Poslanice Hebrejima fokus nije uvijek bio isti. Dominantno pitanje u Waggonerovim poukama 1889-1890. usredotočilo se na saveze. Noviji spisi odražavaju odgovor na optužbu da poslanica negira adventističko shvaćanje kako se Kristova prvosvećenička služba sastoji od dvije povezane faze (faza posredovanja i druga, dodatnog suda od 1844.), kao što je predstavljeno službama koje su se dešavale u svezi s dva odjela izraelskog svetišta. Ovo se poglavlje bavi tim pitanjem.

Ako želimo pravilno razumjeti nauk Poslanice Hebrejima za naše vrijeme suštinska je ispravna metoda tumačenja Biblije. Na prvome mjestu to znači da moramo razotkriti (što je više moguće) kako su vjernici prvoga stoljeća shvatili njezinu poruku. Drugo, to znači da svaka valjana primjena za suvremene kršćane treba biti istinsko nadržavanje izvorne poruke i u skladu s njom. Nadahnuti spisi uvijek imaju dublji upliv na buduće naraštaje, ali taj upliv nije otrgnut od izvornog značenja spisa.

Čini se da je Poslanica Hebrejima upućena židovskim kršćanima koji su se suočili sa sve većim jazom između judaizma i kršćanstva, sa stalnim progonom, ekonomskom oskudicom i onime što su oni opažali kao odlaganje Gospodnjeg povratka. Postojala je snažna kušnja da ostave kršćansku vjeru i vrate se na judaizam i njegovu hramsku religiju.

Kao odgovor, pisac poslanice izražava pastoralnu skrb kako bi učvrstio poljuljanu vjeru svoje braće na živome Kristu, koji im sada služi kao njihov prvosvećenik u samoj prisutnosti Božjoj u nebeskome svetištu. Naglašavaju se dvije glavne teme: (1) Golgota kao središte spase-nja. Samo "bolja krv" Kristove jednom-za-svagda žrtve može očistiti grijeh vjernika. (2) Izra-van i slobodan pristup Bogu po Kristovoj prvosvećeničkoj službi. Ove su velike istine obrađene kroz kontrast s ponavljajućim, neučinkovitim žrtvama i ograničenim pristupom Bogu kakav se nalazi u izraelskom obrednom sustavu.

Poslanica podcrtava stvarnost nebeskog svetišta i Kristove službe u Božjoj prisutnosti, što su valjane istine za današnje kršćane kao i za kršćane prvoga stoljeća. Čini se da autor koristi slike Dana pomirenja kako bi dokazao činjenicu da su Kristova smrt i svećenstvo otvorili "novi i živi put" k Božjoj prisutnosti: uklonjene su sve prepreke između Neba i vjernika.

Međutim, obred Dana pomirenja ne sačinjava glavnu temu poslanice. Aluzije i na svakodne-vne i na godišnje obrede dane su zajedno s drugim elementima sustava. Nema pokušaja razvijanja izlaganja na bilo kojem vidu službi. Namjesto toga, autorov je očiti cilj da pokaže potpunu neadekvatnost sustava koji je samo lik. Čak i u svojim najuzvišenijim i najozbiljnijim funkcijama (poput Dana pomirenja), ovaj je sustav jednostavno nesposoban razriješiti problem grijeha.

Jedini vremenski element kojega se dotiče poslanica naglašava privremenu narav izrael-skog svetišta. Ono je bilo zamišljeno funkcionirati do Kristova dolaska i događaja Njegove žrt-vne smrti i ulaska u Njegovu svećeničku službu kao kralja-svećenika u nebeskoj svetinji. Vje-

ra čitatelja poslanice, dok ulaze u utrku života, treba počivati na Kristu. Budući da je to suština poslanice, prirodno slijedi da premda ona pruža vrijedne uvide u doktrinu o svetištu, ona ne govori izravno o temi Kristove službe u dvije faze ili o proročkom vremenu početka konačnog suda. Ali ona ni ne obeskrepljuje ove istine koje se drugdje nalaze u Pismu. Poslanica nam daje još jedan kamenčić u mozaiku biblijske istine, no ne i sav mozaik. Druge istine imaju također svoje mjesto kako bi se oblikovala harmonična cjelina. Poslanica podiže kršćansku vjeru k Nebu kako bi se usredotočila na Prvosvećenika – a to je istina koja se treba čuti opet i iznova.

Sadržaj članka

- I. Uvod
- II. Suvremeno tumačenje poslanice
- III. Nebesko svetište u poslanici
- IV. Kristova nebeska služba
- V. Tema “zdesna Bogu”
- VI. Tema “slobodnog pristupa”
- VII. Aluzije na “Dan pomirenja”
- VIII. Služba u dvije faze i događaji u vremenu
- IX. Zaključci

Uvod

Banalno je reći kako je Poslanica Hebrejima od velikog značenja za adventističku teologiju svetišta. Ova poslanica raspravlja o nebeskoj službi Isusa Krista, našeg prvosvećenika, češće i eksplicitnije od bilo kojeg drugog NZ spisa. U stvari, izvan Poslanice Hebrejima, NZ daje vrlo malo izravne informacije o tome što Krist radi nakon svog uzašašća.

Suvremeno tumačenje poslanice

Mora se razumjeti ispravna metoda dolaženja do valjanog tumačenja Pisma prije no što se razmotri što bi ova poslanica mogla danas reći adventističkoj teologiji.

Značenje za prve čitatelje i kasnije primjene

Osnovno načelo tumačenja zahtijeva da tumač započne s temeljnim izvornim značenjem i nakanom biblijskog pisca. Primjerice, on mora upitati: koji je povijesni kontekst u kojemu je ovaj dokument napisan? Što je povod pisanju i koji je cilj autor nastojao ispuniti? Koje je značenje poruke za izvorne čitatelje?² Samo kad se prikupe ove osnovne informacije (koliko nam činjenice dopuštaju) moguće je pravilno razlučiti “potpuniji upliv i dublje značenje”³ biblijskog spisa.

Dok je izvorno značenje poruke od temeljne važnosti, također je istina da je Bog mogao imati na umu dublja značenja za potonje naraštaje.

Premda je Bog govorio naraštajima koji su pripadali vremenu pisaca biblijskih knjiga, On

2 Vidi Donald Guthrie, “Questions on Introduction”, *New Testament Interpretation: Essays on Principles and Methods*, ur. I. Howard Marshall (Exeter, 1977.), str. 114.

3 Gerhard F. Hasel, “Principles of Biblical Interpretation”, *A Symposium on Biblical Hermeneutics*, ur. Gordon M. Hyde (Washington, DC, 1974.), str. 185.

se pobrinuo da čitatelj ovih knjiga u budućnosti nađe u njima dubinu značenja i važnost izvan lokalnih i ograničenih okolnosti u kojima je izvornik nastao.⁴

Svaka kasnija primjena mora izrasti i biti usklađena sa značenjem teksta za prve čitatelje. Gerhard Hasel kaže:

Važno je naglasiti da značenje za vjeru današnjih ljudi ne može biti potpuno različito od značenja kojega su biblijski pisci namjeravali za svoje suvremenike. Bilo koji pokušaj razumijevanja biblijskih autora koji propušta prepoznati homogenost između tumačevih značenja "sada" i značenja poruke "tada" ne uspijeva donijeti njihove nadahnute poruke ljudima danas.⁵

Ovo je načelo od velikog značaja. Nijedno razumijevanje za naše dane izvedeno iz biblijskog teksta ne smije biti strano izvornom značenju i namjeri ulomka. Naprotiv, ono mora biti potpuno usklađeno s namjerom autora. Hasel ispravno naglašava ovo načelo tumačenja:

Potpuniji upliv i dublje značenje Pisma jest značenje koje je namjeravano ili je implicitno u riječima Biblije bez obzira je li nadahnuti autor toga svjestan. Potpuniji upliv i dublje značenje nije *učitavanje smisla i značenja stranog ili tuđeg tekstu*. Potpunije značenje ili potpuniji upliv i dublje značenje Pisma nije nešto što je strano namjeri biblijskih riječi. Naprotiv, karakteristika je potpunijeg upliva i dubljeg značenja Pisma da je homogeno s doslovnim značenjem; što će reći, *to je razvoj i nadrastanje onog što je izvorni nadahnuti pisac iznio kroz riječi*.⁶

Ovo načelo, s ograničenjima koje sadrži, mora se primijeniti na ulomke Poslanice Hebrejima koji mogu uputiti na adventističke teološke teme. To će reći da je u dostizanju tumačenja ovih ulomaka neophodno osigurati da je primjena homogena s autorovom izvornom namjerom. Suvremeno razumijevanje danog ulomka mora biti razvoj i nadrastanje izvorne poruke biblijskog pisca.

Kako bi se odredilo značenje Poslanice Hebrejima za izvorne čitatelje (ili slušatelje?), i tako zasnovali temelj s kojega ćemo pristupiti tekstu radi valjanog tumačenja za nas danas, neophodno je usmjeriti pozornost na izvanjski i unutarnji kontekst spisa.

Izvanjski kontekst

Izvanjski ili povijesni kontekst bavi se ljudima kojima se obraća, okolnostima koje su navele na pisanje, autorom i, u manjem obujmu, mjestom i vremenom pisanja. Dopuštajući različita tumačenja podataka, i bez diskutiranja argumenata, sljedeće se može smatrati vrlo kratkim rezimeom povijesnog konteksta poslanice:⁷ vjerojatno je poslanica bila prvo sastavljena i iznijeta

4 Ibid., p. 168. Vidi također *The Great Controversy*, str. 344; *Testimonies for the Church*, 6:19-20; *Prophets and Kings*, str. 731; *Education*, str. 183. Treba napomenuti da ova studija ne razmatra tvrdnje Ellen G. White o Poslanici Hebrejima. Te tvrdnje zahtijevaju zasebnu studiju.

5 Hasel, str. 183. Vidi također str. 163, 170, 182; i Hasel, *Understanding the Living Word of God*. Adventist Library of Christian Thought 1 (Mountain View, CA, 1980.): 78-79; I. H. Marshall, "Introduction", u *New Testament Interpretation*, str. 15.

6 Hasel, "Principles", str. 185 (moj kurziv).

7 Za konzervativne procjene podataka o povijesnom kontekstu poslanice vidi Donald Guthrie, *New Testament Introduction*, 3. rev. izd. (London, 1970.), str. 685-718; Everett F. Harrison, *Introduction to the New Testament*, rev. izd. (Grand Rapids, 1971.), str. 370-80. Za adventističku procjenu vidi William G. Johnsson, *In Absolute Confidence: The Book of Hebrews Speaks to Our Day* (Nashville, 1979.), str. 15-20, 27-30; Francis D. Nichol, ur., *The SDA Bible Commentary*, 7 vols. (Washington, DC, 1953.-1957.), 7:387-94.

kao propovijed (13:22; usp. 11:32) ili niz propovijedi židovsko-kršćanskoj zajednici u prvom stoljeću – vjerojatno prije 70. g. Bilo da se prihvati Pavao ili Pavlov pisar ili netko sasvim treći kao autor, suočavamo se sa složenim problemima. Možda je najbolje, poput Williama G. Johnssona, pribjeći oznaci “apostol” za autora.⁸ Jedini redak koji govori izravno o mjestu nastanka i slanja je dvojben (13:24).

Unutarnji kontekst

Bavljenje okolnostima koje su navele na pisanje poslanice oblikuje most između izvanjskog, povijesnog konteksta, i unutarnjeg, literarnog konteksta bilo kojeg ulomka poslanice. Prvi su se primatelji poslanice sučeljavali s problemima sve šireg jaza između judaizma i mlade crkve, te s kušnjom vraćanja na judaizam. Odlaganje Drugog dolaska, nastavak progona i ekonomski problemi nadodali su njihovoj traumi i naveli ih da se pitaju je li kršćanstvo vrijedno takve cijene.⁹

Poruka poslanice

Kako bi odgovorio na ove probleme, apostol pravi niz usporedbi između judaizma i kršćanstva, pokazujući u svakom slučaju nadmoć ovog potonjeg. On dokazuje da je judaizam ispunjen u kršćanstvu i da je kršćanstvo konačno Božje otkrivenje čovjeku. Krist je “bolji svećenik” koji služi u okviru “boljeg saveza”. Njegova služba u nebeskom svetištu kontrastira se sa službom levitskih svećenika u zemaljskom svetištu.

Za dvije je teme (među ostalima) osobito važno da ih razumiju primatelji: središnje mjesto i jedinstvenost Golgote, te vjernikov “izravni pristup” Bogu po Kristu.¹⁰ Golgota je važna sama po sebi; ali je također važna kao prethodnica nebeske Kristove službe.¹¹ Pristup Bogu naglašen je ponovljenim kontrastima između Kristove nebeske službe i levitskog sustava.¹²

To su, dakle, pitanja koja trebamo imati na umu dok pristupamo ulomcima Poslanice Hebrejima od osobitog interesa za adventističku teologiju svetišta. Što je pisac govorio prvim primateljima? Što to znači za nas danas u svjetlu “potpunijeg upliva i dubljeg značenja”? Je li naše tumačenje poslanice homogeno s izvornom porukom ulomka kojim se bavimo? Što poslanica kaže a da ima eksplicitne ili implicitne važnosti za adventističku teologiju? Šuti li Poslanica Hebrejima ili negira li adventističku teologiju u bilo kojoj točki? Sada se okrećemo tim pitanjima.

8 Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 29.

9 Vidi Guthrie, *New Testament Introduction*, str. 704-5.

10 Heb 7:27; 9:12, 26, 28; 10:10.

11 Vidi Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 114-18.

12 Heb 4:14, 16; 6:19-20; 9:11-12, 24; 10:19-20; usp. 7:23-25; 9:7-8; 10:11-12.

Nebesko svetište u Poslanici Hebrejima

Stvarnost nebeskog svetišta

Poslanica je krajnje eksplicitna po pitanju postojanja i realnosti nebeskog svetišta. Johnsson osvjetljuje ovaj važan aspekt:

Premda on ne ulazi u opisivanje nebeskog svetišta i liturgije, njegov jezik sugerira nekoliko važnih zaključaka. Prvo, on ga smatra *stvarnim*. Njegov interes tijekom propovijedi jest da utemelji kršćansko povjerenje na objektivnim činjenicama, kao što smo vidjeli. *Pravo* božanstvo, *pravo* čovječstvo, *pravo* svećenstvo – i možemo nadodati, *prava* služba u *pravom* svetištu.¹³

Govoreći o zemaljskom svetištu kao “slici” (*hupodeigma*) i “sjeni” (*skia* [8:5]), apostol opisuje pralik kao “svetinju” (*ta hagia*) i “šator istinski” (*hē skēnē hē alēthinē*) “što ga podiže Gospodin, a ne čovjek” (8:2). Pridjev *alēthinos* znači “istinski”, “stvarni”. Ova riječ označuje realnost nebeskog svetišta. Ono je “istinsko u smislu stvarnosti koju posjeduje samo pralik”.¹⁴

Deveto poglavlje poslanice sadrži nekoliko referenci na nebesku svetinju. Redak 8 kaže: “još nije otkriven put u Svetinju dok još postoji prvi Šator.” Redak 11 govori o nebeskoj svetinji kao o “većem i savršenijem Šatoru – nerukotvorenu, koji nije od ovoga stvorenja.” A redak 24 potvrđuje da Krist “ne uđe u rukotvorenu Svetinju, protulik one istinske, nego u samo nebo”. Kasnije autor piše: “Imamo dakle, braćo, slobodan ulaz u [nebesku] Svetinju po krvi Isusovoj” (10:19).

Za primatelje poslanice, ove tvrdnje o nebeskoj svetinji trebale su uliti sigurnost.¹⁵ Zbog nacionalnog i obiteljskog protivljenja, židovsko-kršćanski čitatelji poslanice trpjeli su razdvojenost od religijskog života judaizma. Ako se, kao što izgleda vjerojatno, približavalo razaranje Jeruzalema i njegovog hrama, još više im je trebala takva sigurnost. Ovi su im tekstovi rekli da imaju pristupa još većem “hramu” – nebeskoj svetinji gdje služi Isus Krist.

Primjena ovih redaka danas mora izrasti i razviti se iz izvornih nakana autora. Poput čitatelja iz prvog stoljeća, trebamo biti uvjereni u naše mjesto bogoslužja i u naš pristup Božjem prijestolju u nebeskoj svetinji. U dobu koje prijete svim religijskim vrijednostima, trebamo znati da “imajući dakle velikoga Velikog svećenika koji prodrije kroz nebesa” možemo pristupiti “smjelo Prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost našemo” (4:14, 16).

Priroda nebeske stvarnosti: upozorenje

Premda gore navedeni ulomci iz Hebrejima 8 i 9 potvrđuju stvarnost nebeskog svetišta, oni također sadrže i pripadajuća upozorenja po pitanju našeg tumačenja njezine *prirode*. Hebrejima 8:1-5 nudi nekoliko takvih upozorenja. Primjerice, izraz “što ga podiže Gospodin, a ne čovjek” (r. 2) odmah sugerira da postoji ključna razlika između zemaljske i nebeske svetinje. Ova razlika leži u prirodi graditelja. Ograničenja ljudskog graditelja zemaljske svetinje ne odnose se na Gospoda. I tako se nebeska svetinja ne treba gledati s ograničenjima i limitima kakva se mogu očekivati od zemaljskog objekta.

13 Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 91.

14 William F. Arndt i F. Wilbur Gingrich, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 2. rev. i proš. izd. (Chicago, 1979.), str. 37.

15 Vidi, primjerice, Hebrejima 10:19 (“Imamo dakle, braćo, slobodan ulaz u Svetinju”).

Riječi "slika" (*hupodeigma*), "sjen" (*skia*) i "pralik" (*tupos*) u petom retku također ukazuju da zemaljska svetinja ne treba oblikovati bazu za pokušaj detaljne rekonstrukcije nebeske svetinje. Zemaljska svetinja je samo sjenovita slika nebeske stvarnosti. Premda se kroz proučavanje zemaljske svetinje može doći do nekih općih zaključaka o nebeskoj, treba paziti da se ne ide previše daleko. "Neophodno je upamtiti da zemaljska 'slika' ne može nikada, u svim detaljima, potpuno izraziti nebeski original."¹⁶

Deveto poglavlje također sadrži neka upozorenja protiv pretjeranih paralela između zemaljske i nebeske svetinje. Hebrejima 9:9 označuje "prvi šator" kao "sliku" (*parabolē*).¹⁷ Odnosi li se "prvi šator" ovdje na prvi odjel ili na cijelo Mojsijevo svetište nije bitno za našu svrhu.¹⁸ Ono što je značajno jest da je zemaljsko svetište opisano kao simbolička vrijednost. To nas upozorava protiv uvođenja doslovnog dokazivanja *prirode* nebeskog svetišta na temelju zemaljskog svetišta.¹⁹

U Hebrejima 9:11 autor govori o nebeskoj svetinji kao "većem i savršenijem Šatoru – nerukotvorenu, koji nije od ovoga stvorenja". Opet smo upozoreni na činjenicu da postoje suštinske razlike između zemaljske i nebeske svetinje. Nebeska je svetinja "veća", "savršenija", "nerukotvorena" i "nije od ovog stvorenja". Ona pripada nebeskom redu stvarnosti, dok je izraelska svetinja pripadala ovom svijetu (9:1).

U Hebrejima 9:24 zemaljska je svetinja opisana kao "protulik [*antitupos*] one istinske [*alēthinos*]". Još jednom se impliciraju neadekvatnosti zemaljske svetinje kao predodžbe nebeske. U ovome retku povlači se također kontrast između zemaljske i nebeske svetinje ("nerukotvorene").²⁰

Johnsson ukazuje da pisac poslanice "nije pažljiv u svom opisu starozavjetnog svetišta i žrtava. Primjerice, on smješta zlatni žrtvenik u svetinju nad svetinjama i spaja različite žrtve".²¹ Takav stav bi teško bio razumljiv da je autor težio predočiti zemaljsku svetinju kao u svakom pogledu preciznu minijaturu nebeske. Ovaj nedostatak pažnje sugerira da ovi detalji zemaljske svetinje nisu značajni za razumijevanje nebeske. Uistinu, o tome, kako kaže, "ne treba sada potanko govoriti" (Heb 9:5b).

Premda nije sasvim savršen u svom izboru termina, Johnsson ispravno pravi razliku između "literalnog" i "literarnog" pogleda na nebesku svetinju.²² On opisuje literalno tumačenje kao ono u kojemu "svaka riječ ima čvrstu vrijednost – zemaljska svetinja bila bi u svakom pogledu minijatura nebeske".²³ Literarno bi pak tumačenje bilo ono u kojemu bi se "podupirala stvarnost nebeske svetinje i službe radi osiguravanja *realnosti* Kristovog djela, ali nam ne bi bili jasni precizni detalji tog svetišta".²⁴

16 *The SDA Bible Commentary*, 7:445.

17 *Izvorna bi se riječ mogla doslovice prevesti s "usporedba" (op. prev.).

18 Vidi *ibid.*, str. 451.

19 Vidi *Seventh-day Adventists Answer Questions on Doctrine* (Washington, DC, 1957.), str. 365-68.

20 Usp. Heb. 9:11.

21 Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 16-17; vidi također str. 32, n. 10.

22 *Idem*, "Nebeska svetinja", str. 51. u ovoj knjizi.

23 *Ibid.*

24 *Ibid.* Također, "ne smijemo misliti o doslovnom šatoru na nebu, doslovno podignutom od Boga" – *The SDA Bible Commentary*, 7:444.

Što se tiče Johnssonovih dvaju kategorija, potonja ima jače dokaze. "Stoga je očito da, premda možemo potvrditi *stvarnost* nebeske svetinje u Poslanici Hebrejima, imamo prilično malo čvrstih podataka o njezinom izgledu."²⁵ To je poduprto sljedećim: "... ne možemo dopustiti nikakvu konačnu zbunjenost vizualizirajući nebesku svetinju po redu zemaljske, zamagлити u našim umovima velike istine kojima nas uči zemaljska 'sjena'..."²⁶

Funkcija mnogo važnija od forme

Prvi čitatelji poslanice trebali su naučiti da ne stavljaju svoje povjerenje u veličanstvenu hramsku zgradu u Jeruzalemu. Njezina prisutnost i obredi nesumnjivo su ih kušali da napuste svoju kršćansku vjeru. Trebali su se sjetiti da je čak i šator u pustinji, duhovni prethodnik Hrama, bio samo "slika" i "sjena" stvarnosti nebeske svetinje. Budući da su bili u kušnji staviti važnost na izvanjsku formu, apostol podsjeća svoje čitatelje da je od *strukture* bilo zemaljske svetinje ili njezinog nebeskog originala bila važnija njezina *funkcija*. Njegova opomena važi i danas.

Zato što je nebesko svetište "istinsko", "izvorno", "trebamo vidjeti zemaljsko u svjetlu nebeskog, a ne obratno."²⁷ Nebesko svetište – pralik – treba biti temeljem za naše razmišljanje, a ne njegov cilj. Kao što Johnsson obrazlaže: "Nebeska, a ne zemaljska je istinska. Zemaljska je bila samo blijeda sjena, privremeno zdanje koje ukazuje na stvarno. (Usput, ova je točka važna u tumačenju: stvarnost će objasniti sjenu, a ne obratno.)"²⁸ Tako, dok gledamo na zemaljsku svetinju, trebamo se ograničiti na gledanje velikih načela koje obuhvaća, a ne na detalje njezine strukture.

Ne može se sumnjati u realnost nebeske svetinje. Poslanica Hebrejima nas u to uvjerava. Istodobno, poslanica daje samo ograničene informacije o *prirodi* te stvarnosti.

Kristova nebeska služba u Poslanici Hebrejima

Adventisti nisu jedini koji prepoznaju vrijednosti učenja poslanice o sadašnjoj Kristovoj službi u nebeskoj svetinji. Popularni, konzervativni fakultetski udžbenik prije više desetljeća je izjavio:

Najveća vrijednost Poslanice Hebrejima jest njezino učenje o sadašnjoj Kristovoj službi i svećenstvu. Ima brojnih tekstova Novog zavjeta o Njegovom uzašašću i o Njegovom mjestu zdesna Ocu, ali, s izuzetkom Rimljanima 8:34, nijedan ne objašnjava što On sada radi.²⁹

Anglikanski biskup Brooke Foss Westcott, u svom klasičnom komentaru Poslanice Hebrejima, pisao je o Kristu kao prvosvećeniku koji služi "u svojoj ljudskoj prirodi" i o nebeskoj svetinji kao "praliku" zemaljske svetinje.³⁰ U bilješci o "sadašnjem radu Krista kao prvosvećenika",

25 Johnsson, "The Heavenly Sanctuary", str. 51 u ovoj knjizi.

26 *The SDA Bible Commentary*, 7:468.

27 Johnsson, "The Heavenly Sanctuary", str. 51 u ovoj knjizi.

28 Idem, *In Absolute Confidence*, str. 91. To ne poriče da nam slikovita sjena pruža neke važne uvide u Kristovu svećeničku službu, kao što su dvije faze Njegove službe koje korespondiraju službi u dva odjela. - Ur.

29 Merrill C. Tenney, *New Testament Survey*, rev. izd. (London, 1961.), str. 362.

30 Brooke Foss Westcott, *The Epistle to the Hebrews: The Greek Text With Notes and Essays*, 2. izd.

on je opisao djelo očišćenja od strane levitskog prvosvećenika. "Tako mi čitamo figurativno", izjavljuje Westcott, "Kristovo prvosvećeničko djelo".³¹ Nešto kasnije, George W. Buchanan je dozvolio da "pošto nebeski pralik funkcionira baš poput svoje zemaljske imitacije", postoji i mogućnost "da se očisti nebesko (Heb 9:23)".³² U tom kontekstu Buchanan govori o "čišćenju" nebeske svetinje od "grijeha i oskvrnuća".³³

Adventisti su s pravom gledali u Poslanicu Hebrejima za informaciju o Kristovoj nebeskoj službi, jer nam ova poslanica iznosi vrlo bitne tvrdnje o sadašnjem radu našeg velikog Prvosvećenika. U poglavljima 8-10, osobito, i na raspršenim mjestima u poglavljima 4, 6, 7 i 13, autor opisuje Kristovo nebesko djelo.

Tema "zdesna Bogu"

Na pet mjesta u Poslanici Hebrejima (1:3, 13; 8:1; 10:12; 12:2), naš autor opisuje Krista kako sjedi "zdesna Bogu" nakon svog uzašašća. Ta je tvrdnja dio veće NZ teme koja uključuje ukupno 19 ulomaka.³⁴ Kontekst triju tekstova, Marko 16:19; Efežanima 1:20 i 1 Petrova 3:22 jasno ukazuje da je Krist preuzeo svoj položaj prilikom uzašašća. Također je značajno zamijetiti da je kontekst brojnih "zdesna Bogu" ulomaka kultske naravi.³⁵ To sugerira da se izraz odnosi na više od Kristove inauguracije, posvećenja i uzvišenja u nebeskoj svetinji. To se katkad mora odnositi i na Njegovu stalnu prvosvećeničku službu.³⁶

Ponavljanje ove teme u Poslanici Hebrejima nesumnjivo je težilo uvjeriti čitatelje u značenje Kristove nebeske službe. Neki su se poljuljali u svojoj odlučnosti da čvrsto stoje u novoj vjeri. Pisac ih uvjerava da Onaj kojega su prihvatili kao Spasitelja jest isti Onaj koji za njih služi u samoj Božjoj prisutnosti.

Kao što je to tako često u Poslanici Hebrejima, postoji i implikacija da ako je njihov Prvosvećenik u Božjoj prisutnosti, onda postoji i slobodan pristup Njegovim sljedbenicima u Božju prisutnost.³⁷ Ova se sigurnost i dalje pruža kroz te retke. Prvenstveno, oni i dalje kažu da naš Gospodin i Spasitelj ni na koji način nije razdvojen od Oca – On je i dalje u samoj Njegovoj prisutnosti.

Tema "zdesna Bogu" izjavljuje da Krist od svog uzašašća služi u Božjoj prisutnosti. To ne poriče mogućnost Kristove nebeske službe u dvije faze. Međutim, to negira svako doslovno gledište o nebeskom svetištu koje bi Njega zatvorilo u bilo koji odjel odvojen od Boga. Ova tema stavlja u fokus i mjesto i prirodu Kristove službe.

(London, 1892.), str. 257.

31 Ibid., str. 229.

32 George Wesley Buchanan, *To the Hebrews*, AB (Garden City, NY, 1972.), str. 162.

33 Ibid.

34 Vidi također Marko 16:19; Ef 1:20; Kol 3:1. Otkrivenje 3:21 kaže isto, malčice varirajući. Sljedeći ulomci opisuju Krista kao zdesna Bogu, bez uporabe glagola "sjediti": Mat 22:44 (i paralele -Marko 12:36; Luka 20:42); Djela 2:33-34; 5:31; Rim 8:34; 1 Pt 3:22; Djela 7:55, 56.

35 Vidi A. P. Salom, "Exegesis of Selected Passages in Hebrews 8 and 9" (neobjavljeno, Glacier View, 1980.), str. 22-23.

36 Za ponešto različito gledište vidi izvještaj odbora za Daniela i Otkrivenje u ovoj knjizi, str. 4.

37 Vidi Heb 4:14, 16; 7:19, 25; 10:22.

Teme slobodnog pristupa

Zemaljska svetinja: ograničen pristup Bogu

Levitski kult, za koji je postojala opasnost da mu se primatelji poslanice vrate, odlikovao se "ograničenim pristupom" vjernika Bogu. Pojedinačni je Izraelac bio razdvojen od predmeta svog bogoslužja načinom na koji je djelovao sustav svetinje. To je najjasnije izrečeno u Hebrejima 9:6-8. Izraelac je mogao doći samo do predvorja svetišta prinijeti žrtvu. Nije imao pristupa unutrašnjosti svetišta. Svećenik je imao pristupa samo u svetinju, ali ne i iza nje. Prvosvećenik je imao pristup u svetinju nad svetinjama, ali samo jednom godišnje i tada samo ako je sa sobom donio primjerenu žrtvu. Prepreke pristupu susretale su vjernike na svakoj točki.

Nebeska svetinja: slobodan pristup Bogu

Židovski kršćani, kojima je poslanica bila upućena, težili su ponovno prigrлити drevni sustav bogoslužja s pripadajućim ograničenjima. Kako bi im pomogao da vide ispraznost takvog smjera, autor poslanice naglašava slobodan pristup Bogu koji je sada dostupan po Kristovoj nebeskoj službi i potiče svoje čitatelje da se okoriste time. Kristovim ulaskom u Božju prisutnost stvorena je nova i izravna metoda pristupa. To je suština onih ulomaka koji govore o Kristovom ulasku u Božju prisutnost.

Hebrejima 6:19-20 primjer je teme "slobodnog pristupa" na djelu u važnom kontekstu.³⁸ Autor uvjerava svoje čitatelje u njihov pristup Bogu zbog Kristovog ulaska u Božju prisutnost. Zbog dvije jake, nepromjenjive stvari – Božjeg obećanja (r. 15) i Njegove zakletve (r. 17) – njih se uvjerava u slobodan pristup Bogu po Kristu. On želi da vjeruju kako u Kristu imaju "pouzdanu i čvrsto sidro duše" (r. 19a). Ovo sidro je nada "što ulazi u unutrašnjost iza zavjese" (19b). Potom im pruža svoje najčvršće uvjerenje. Krist, poput kršćanske nade, ušao je u samu prisutnost Božju kao preteča za nas "postavši zauvijek Veliki svećenik po redu Melkisedekovu" (r. 20). Po Kristovom ulasku u Božju prisutnost, čitatelji također mogu imati slobodan pristup Bogu.

Neposredni kontekst (rr. 13-20) i tema "slobodnog pristupa" jasno otkrivaju autorovu nakanu u 6:19, 20. Izraz "unutrašnjost iza zavjese" (r. 19) može se shvatiti kao referenca na svetinju nad svetinjama,³⁹ bez ikakvog uvođenja misli da druga faza Kristove službe započinje pri užašću.⁴⁰

Autorova izvorna nakana bila je uvjeriti svoje čitatelje u činjenicu da je Kristova služba osigurala temelj "boljeg" oblika bogoslužja nego što su ga bili iskusili u levitskom kultu i da im je ona pružila potpuni i slobodni pristup Bogu.

Ne vjerujemo da se pod izrazom mislilo reći kako se od vremena svog užašća Krist bavio službom ekvivalentnom onoj koju je starozavjetni prvosvećenik obavljao jednom godišnje

38 Vidi također Heb 10:19-20.

39 Vidi Salom, str. 17-19; i Norman H. Young, "The Checkered History of the Phrase 'Within the Veil'" (neobjavljeno, Avondale College, 1974.), str. 1-13. Vidi također Erwin R. Gane, "Within the Veil: Where Did Christ Go?" *Ministry*, December 1983., str. 4-7.

40 "Iza zavjese" odnosi se na simboličku sliku Božje prisutnosti u prvostoljetnoj primjeni slike Dana pomirenja, a ne na antitipsko ispunjenje starozavjetne slike. Ovaj način govora ni na koji način ne isključuje naše razumijevanje Kristove posredničke misije u dvije faze u nebeskoj svetinji... "Statement on Desmond Ford Document" (Glacier View, CO), *Adventist Review*, 4. rujna 1980., str. 9.

u drugom odjelu šatora na Dan pomirenja, isključujući svakodnevnu fazu svećeničke službe. Vjerujemo da je "iza zavjese" trebalo prenijeti uvjerenje da *od Kristovog uzašašća imamo potpun, slobodan i izravan pristup u samu Božju prisutnost*.⁴¹

Dokument izdan nakon Glaicer View konferencije izjavljuje:

Nema posrednog koraka u našem pristupu Bogu. Poslanica Hebrejima naglašava činjenicu da je naš Veliki Prvosvećenik zdesna Bogu (pogl. 1:3), "u samom nebu ... u prisutnosti Božjoj" (pogl. 9:24). *Simbolički jezik o svetinji nad svetinjama*, "iza zavjese", koristi se da nas uvjeri u naš puni, izravni i slobodni pristup Bogu (pogl. 6:19-20; 9:24-28; 10:1-4).⁴²

Aluzije na Dan pomirenja

Značenje aluzija na Dan pomirenja u Poslanici Hebrejima prikazano je na nekoliko mjesta.⁴³ Johnsson oprezno utvrđuje tri "nedvojbeni" teksta (9:6-7, 24-25; 10:1-4).⁴⁴ Samo jedan od njih (9:24-25) govori o Kristovoj nebeskoj službi. Uz to, on vidi još osam "mogućih" aluzija (4:16; 5:3; 7:26-27; 9:5, 8, 13, 27-28; 13:10-11). Iz ove druge skupine, svi osim 5:3 i 9:5 govore o Kristovoj službi.⁴⁵ Norman Young je uvjerljivo dokazao postojanje paralela između 9:7, redaka 11, 12 i retka 25.⁴⁶ Tako 9:7, koji jasno upućuje na Dan pomirenja, postavlja obrazac za druga dva ulomka.

Pozornost koja se daje službi Dana pomirenja u Poslanici Hebrejima (osobito u devetom poglavlju) nesumnjivo je imala nekog značenja za primatelje. Kao Židovi, prije svog obraćenja, gledali su na ovaj dan kao na dan velike važnosti za njihov religijski život, vrhunac njihovog kulturnog iskustva. Sada su razmatrali mogućnost svog povratka iz kršćanstva u judaizam.

Zato što je Dan pomirenja bio toliko važan Židovima, autor mu posvećuje posebnu pozornost. On nastoji pokazati neadekvatnosti levitskog kulta, čak i kod ovog religijskog vrhunca judaizma. Premda je ova služba obećala najviši primjer pristupa Bogu među SZ ritualima, takav je pristup bio strogo ograničen (9:7). Nadalje, bilo je neophodno ponavljati ovu službu svake godine (9:7, 25; 10:2-3). Ali, još bitnije, bilo je neučinkovito, u najdubljem smislu, u očišćenju grijeha (9:9-10; 10:1-4). Međutim, Dan pomirenja ukazivao je na savršeno adekvatnu Kristovu nebesku službu (ako se prihvati da sljedeći reci – 9:11, 12, 14, 24-26 – sadrže slike Dana pomirenja). "Sve su prepreke između Boga i čovjeka otklonjene, tako da možemo uvjereni doći u Božju prisutnost. Na koncu je i žrtva načinjena koja može pružiti cjelovito očišćenje grijeha."⁴⁷

Možda najključniji ulomak u poslanici za adventističku teologiju svetišta jest 9:23-25. Johnsson je ukazao da "kontekst jasno naznačuje aluziju na Dan pomirenja".⁴⁸ Slobodan pristup

41 Ibid., str. 8 (moj kurziv).

42 Sanctuary Review Committee, "Christ in the Heavenly Sanctuary," *Adventist Review*, 4. rujna 1980., str. 14 (moj kurziv).

43 Vidi Norman H. Young, "The Impact of the Jewish Day of Atonement Upon the Thought of the New Testament" (Ph.D. dissertation, Manchester University, 1973.); "The Gospel According to Hebrews 9" *NTS* 27 (1981):198-210; Johnsson, "Day of Atonement Allusions," str. 100-115.

44 Johnsson, "Day of Atonement Allusions," str. 113-14. Vjerojatno redak 23 pripada referenci na retke 24, 25.

45 Hebrejima 9:7 treba se povezati s retkom 8, i 9:11, 12 s retkom 13.

46 Young, "The Gospel", str. 199.

47 Johnsson, "Day of Atonement Allusions", str. 119; usp. *The SDA Bible Commentary*, 7:455.

48 Ibid., str. 113.

omogućen Kristovom nebeskom službom (r. 24), nadmoćnost Njegove žrtve (r. 25) i njezina neponovljiva narav glavni su naglasci ovog ulomka za prve čitatelje. To je dio teme "boljeg" po kojoj su se čitatelji hrabрили da ostanu u kršćanskoj vjeri. Ovo se zaleđe mora držati na umu dok se traži tumačenje za danas.

Komentatori su se suzdržali od uviđanja nužnosti "čišćenja" nebeske svetinje koje bi korespondiralo obredu Dana pomirenja u zemaljskoj svetinji. Oni su pokušali zaobići pitanje sugerirajući različita rješenja za eliptični redak 23. Glagol "uvesti"⁴⁹ katkad je popunjavao taj jaz u drugoj rečenici. Međutim, biskup Westcott je jasno utvrdio vezu grijeha s nebeskom svetinjom i potrebu za njezinim "čišćenjem".

Cijela struktura rečenice zahtijeva da se "očišćeno" doda u drugi dio rečenice iz prvoga, a ne općenitiji termini kao "uvesti". U kom bi se onda smislu moglo reći da "nebesko" treba čišćenje?

Neophodnost čišćenja zemaljske svetinje i njezinih posuda dolazila je od činjenice da ih je koristio čovjek i sudjelovale su u njegovoj nečistoći (usp. Lev. 16:16).

U skladu s tim pogledom može se reći da je čak i "nebesko", utoliko što utjevljuje stanje čovjekovog budućeg života, dobilo Padom nešto što zahtijeva čišćenje.⁵⁰

Kao što je zemaljska svetinja bila onečišćena grijehom i trebala se očistiti, tako je i s nebeskom svetinjom. Stoga, premda se argument iz Poslanice Hebrejima ne bavi izravno pitanjem adventističke teologije svetinje, "možemo reći osobito na temelju 9:23, da ga dopušta".⁵¹

Treba spomenuti da služba Dana pomirenja nije jedina služba u sistemu svetišta kojoj Hebrejima 9 daje pozornost. Ima više sporednih spominjanja žrtvovanja "junice" (r. 13), potvrđivanja saveza krvlju (rr. 18-20), posvećenja svetišta (r. 21) i žrtava općenito (r. 22). *Uistinu, aluzije na Dan pomirenja ustvari ne sačinjavaju središnju temu argumentacije Poslanice Hebrejima po pitanju žrtve*. One su samo dio većeg skupa referenci na levitski kult.⁵² Prepoznavanje ove činjenice omogućuje nam da vidimo ove aluzije u njihovoj pravoj perspektivi.

Kao što je Johnsson tako jasno ukazao, pravo pitanje ovog odsjeka poslanice nije Dan pomirenja kao takav, nego nadmoćnost Kristove krvi.⁵³ "Ako žrtveni sustav ne uspijeva na ovoj najvišoj točki, kompletna struktura mora se nazvati neadekvatnom. Ali, kaže poslanica, radosna

49 *Izvorni tekst grčkog Novog zavjeta doslovno bi se preveo ovako: "Ako se trebaju tako čistiti slike onoga što je na nebu, samo to nebesko žrtvama od tih boljima" (ανάγκη οὖν τα μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τοῦτοις καθαρίζεσθαι αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρα ταῦτας). S obzirom da nezavisna rečenica (drugi dio retka) izgleda eliptično, jer joj nedostaje glagol da bi bila potpuna, neki prijevodi ju dopunjuju s glagolima koji se prevoditeljima čine logičnim. Tako Lutherov prijevod na tom mjestu koristi glagol *haben* ("imati"), a *NET Bible* koristi riječ *required* ("zahtijevaju se"). Neki stariji prijevodi (Vulgata; Daničić-Karadžić) rečenicu ostavljaju krnjom, dok noviji prijevodi (Rupčić; Duda-Fučak) dodaju glagol "očistiti", jer se on sintaktički podrazumijeva s obzirom na prvi dio retka, odnosno, zavisnu rečenicu (op. prev.).

50 Westcott, str. 270. Buchanan dodaje: "Također se čini malo iznenađujućim misliti o nebu kao mjestu gdje bi bilo grijeha i onečišćenja koji bi trebali čišćenja. Međutim, autor Poslanice Hebrejima s time nema teškoća" (str. 162).

51 Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 116.

52 Vidi Heb 5:1-3; 7:27; 9:9-10, 12-13, 18-21; 10:8, 11, 29; 11:4, 28; 12:2-4.

53 William G. Johnsson, "Defilement and Purgation in the Book of Hebrews" (PhD dissertation, Vanderbilt University, 1973.), str. 102-361.

vijest je ona o *boljoj krvi!*⁵⁴ Ponovljeni Dani pomirenja nisu mogli učiniti ono što je jednom za svagda učinila Kristova žrtva na Golgoti – prolijevanje “bolje krvi”. A u Hebrejima “motiv *haima* (‘krvi’) je taj koji povezuje različita spominjanja svakodnevnih žrtava, junica, uvođenja saveza i Yom Kippura”.⁵⁵

Što onda Hebrejima 9 kaže u svezi s adventističkom teologijom svetišta kad govori o Kristovoj službi u kontekstu Dana pomirenja? Prvo se mora ukazati da postoji jasna povezanost između aluzija na Dan pomirenja u Hebrejima i Kristove nebeske službe. “U osnovi postoji slaganje da je Krist prilikom svog uzašašća ušao u samu Božju prisutnost, *kako je simbolizirano zemaljskim prvosvećeničkim ulaskom na Dan pomirenja*.”⁵⁶

Međutim, time se ne misli reći da je Krist započeo drugu fazu svoje nebeske službe prilikom svog uzašašća.⁵⁷ Implikacija aluzija na Dan pomirenja u Hebrejima jest da se Krist prilikom svog uzašašća, poput prvosvećenika na Dan pomirenja, našao u Božjoj prisutnosti. Ali poslanica se ne bavi pitanjem dviju faza Kristove nebeske službe, niti smještanju događaja u vrijeme. Johnsson kaže:

Stoga spominjanja Dana pomirenja u Hebrejima *nisu* smišljena da bi se pokazalo kako je protulik Dana pomirenja započeo pri Uzašašću... Argument se ustvari vrti oko *relativne vrijednosti žrtve*, kontrastirajući vrhunac SZ kulta s nenadmašnim postignućem Isusa Krista na Golgoti.⁵⁸

Služba dvije faze i događaji u vremenu

Ne nazivajući je tako, Poslanica Hebrejima jasno govori o prvoj fazi Kristove nebeske službe. Hebrejima 7:25 prilično otvoreno raspravlja o Kristovoj posredničkoj službi. Uz to, 4:14-16 snažno implicira Njegovo posredovanje za one koji pristupe prijestolju milosti tražeći “milosrđe” i “milost”.

Kontrast među svetištima, ne epohama

Pitanja faza službi i događaja u vremenu postavilo se u svezi Hebrejima 9:6-19, osobito s retkom 8. U tom retku *tōn hagiōn* najbolje se prevodi sa “Svetinja”.⁵⁹ Kontekst ukazuje da se govori o nebeskoj svetinji. Rec 1-7 opisuju zemaljsku svetinju i njezine službe, a autor ide dalje kako bi raspravljao o Kristovom djelu u nebeskoj svetinji (rr. 11-12). Potpuno je prirodno za retke 8-10 da formiraju ulomak kao premosnicu u kojoj se opisuje simbolička vrijednost zemaljske svetinje u svjetlu nebeske.

Izraz “prvi šator” (*tēs protēs skēnēs*) izazvao je mnogo rasprave. Koristi se samo dvaput (rr. 2, 6) da opiše prvi odjel zemaljske svetinje. Jedino je razborito da se na isti način treba koristiti i u retku 8.⁶⁰

54 Johnsson, “Day of Atonement Allusions”, str. 118-19.

55 Ibid., str. 118.

56 “Statement”, str. 8 (moj kurziv).

57 Ibid.

58 Johnsson, “Day of Atonement Allusions,” str. 119.

59 Vidi A. P. Salom, “Ta Hagia in the Epistle to the Hebrews”, *AUSS* 5 (1967.): 59-65, 68. Vidi Appendix A.

60 To je jedna opcija za *The SDA Bible Commentary*, 7:451. Za ostale komentare vidi Johnsson, str. 44-45, 109; Kiesler, str. 60-62; Davidson, str. 175-76, u ovoj knjizi.

Ovo je navelo neke na nepravilan zaključak da je prvi ili vanjski odjel simboličko razdoblje starog saveza, dok je drugi i unutarnji odjel ukazuje na epohu novog saveza. To bi cijeli period nakon Golgote izjednačilo s Danom pomirenja.⁶¹ Ali u autorovom je argumentu kontrast među svetištima, ne među epohama. Tako prvi ili vanjski odjel zemaljskog svetišta predstavlja cijelu svetinju kao sustav ograničenog pristupa.

Westcott je to izrazio ovako:

Prvi, vanjski šator, svetinja svakodnevnog bogoslužja, na najdojmljiviji je način pokazivala granice koje su bile postavljene vjerniku. Dok je ona imala priznato mjesto među božanskim ustanovama, ljudi su bili razdvojeni od predmeta svog obožavanja. Nisu svi imali privilegije kao svećenici: svi svećenici nisu imali pravo pristupa Božjem prijestolju. Tako je vanjska svetinja bila reprezentativni simbol cijelog Šatora kao mjesta službe.⁶²

S ovim se slaže Johnsson: "... 'prvi šator' ovdje vjerojatno upućuje na cijelo Svetište starog kulta, u suprotnosti s pravim ili 'istinskim' šatorom nebeske svetinje (Heb 8:1, 2). To jest, kontrast je između dva svetišta, a ne između dvije epohe."⁶³

Redak 9a blisko je povezan s komentarom o "prvom šatoru" (r. 8). Zemaljsko svetište, predstavljeno prvim odjelom, bilo je obilježeno ograničenim pristupom Bogu (usp. rr. 6, 7). Sve dok su se nastavile službe u Hramu, to je bila situacija za one koji su, poput nekih od prvih čitatelja poslanice, bili u opasnosti izabiranja bogoslužja prema sistemu SZ svetišta. Tako autor opisuje prvi odjel (predstavnik cijelog zemaljskog svetišta) kao "usporedbu za sadašnje vrijeme"⁶⁴

Apostol kaže da put u nebesku svetinju još nije otvoren sve dok zemaljsko svetište nastavlja imati mjesto ili "zadržava status" (*echouses stasin*). U svjetlu problema poljuljanih židovskih kršćana može biti da on ovdje govori iskustveno, a ne povijesno – da je njegov naglasak na duhovnom iskustvu njegovih čitatelja, a ne na događajima u vremenu.

Pitanja kojima se ne bavi

Poslanica Hebrejima ne bavi se pitanjima o dvije faze Kristove službe. To nije njezin interes. Johnsson dobro to postavlja: "Možemo reći da Hebrejima *dopušta* dvije faze Kristovog djela, ali to ne razvija. Autor aludira na budući sud [9:27; 10:30, 31; 12:25-27] ali ne ide dalje – on se bavi s onim što je Krist već uradio i s Njegovom sadašnjom nebeskom službom."⁶⁵

Ovo gledište odobrava i *SDA Bible Commentary* kada, diskutirajući o dvije faze Kristove nebeske službe, kaže: "Teško da je Poslanica Hebrejima mjesto gdje se može naći definitivno izlaganje o toj stvari."⁶⁶ Još je jedna adventistička izjava zauzela sličnu poziciju: "Postoji opće-

61 Vidi Desmond Ford, "Daniel 8:14, the Day of Atonement, and the Investigative Judgment" (neobjavljeno, Glacier View, 1980.), str. 183-864.

62 Westcott, str. 252.

63 Johnsson, "Day of Atonement Allusions", str. 114; također, "Tako je cijelo zemaljsko svetište, ne samo njegov prvi odjel, bilo usporedba o staroj epohi, u vremenu tada sadašnjem..." (idem, "The Heavenly Sanctuary," str. 47; *The SDA Bible Commentary*, 7:451).

64 Premda su konačni rezultati isti, odbor o Danielu i Otkrivenju prihvatio je drugačije izlaganje Heb 9:8. Vidi izvješće, str. 4-5.

65 William G. Johnsson, "Hebrews, Adventist Storm Centre," *Collegiate Sabbath School Quarterly*, 30. rujna 1981., str. 16.

66 *The SDA Bible Commentary*, 7:468.

nito prihvaćanje da se u Poslanici Hebrejima ne govori ni o Danielu ni o dvije faze službe.”⁶⁷

Opet, poslanica se ne bavi pitanjem budućeg vremena. Osim spominjanja Drugog dolaska i općenitih aluzija na buduću sud, ona ne gleda prema naprijed. Ona se više bavi gledanjem unatrag, na ono što je postignuto na Golgoti i na tome se temelji obraćanje prvim čitateljima. “On je siguran u stvarnost Kristove prvosvećeničke službe u nebeskoj svetinji, ali njegov argument u osnovi gleda unatrag od njegovog vremena prema onome što se već dogodilo na Golgoti.”⁶⁸ Poslanica nam ne otključava pitanje eshatoloških događaja u vremenu. “Poslanica Hebrejima ustvari se ne bavi pitanjem vremena; ona se zapravo usredotočuje na potpunu dostatnost Golgote.”⁶⁹

Zaključci

Poslanica Hebrejima šuti o nekim pitanjima koja intenzivno zanimaju adventiste. Ova pitanja su dio naših interesa dok gledamo eshatološku pozornicu. Ali ona nisu zanimala pisca Poslanice Hebrejima. To su naša pitanja, a ne apostolova. Moramo biti pažljivi u tumačenju ovog spisa – kao i cijelog Pisma – kako ne bi tražili odgovore na pitanja nebitna za piščeve interese.

Poslanica Hebrejima potpuno je eksplicitna u svojoj diskusiji o stvarnosti nebeske svetinje i o Kristovoj službi tamo. Jasno je da je Krist otvorio pristup Božjoj prisutnosti, koji je potpun, slobodan i izravan, i da On tamo služi radi nas. Sigurno je da je Njegova žrtva pružila “bolju krv” nego žrtve životinja. Ali Poslanica Hebrejima ne diskutira niti o dvije faze Kristove nebeske službe, niti o bilo kojem pitanju vremena njegove službe. “Stoga, argument Poslanice Hebrejima ne poriče adventističku doktrinu o svetištu, jer se u osnovi ne bavi tim pitanjem.”⁷⁰

67 “Statement, str. 8; također: “Ovaj način govora ni na koji način ne isključuje naše razumijevanje Kristove posredničke službe u dvije faze u nebeskoj svetinji, kojeg Poslanica Hebrejima niti naučava niti poriče”, str. 9.

68 Johnsson, “Storm Center”, str. 16. “Ovdje se apostol definitivno ne bavi s Kristovim radom u nebeskoj svetinji iz perspektive vremena” (Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 116).

69 “Christ in the Heavenly Sanctuary”, str. 13.

70 Johnsson, *In Absolute Confidence*, str. 116.

SUMMARY

Sanctuary Theology

It is of considerable importance for Hebrews to be examined in detail to discover what it is saying with respect to specific Adventist theological concerns. Does it make *explicit* statements that relate to the Adventist sanctuary doctrine? What can be *implied* legitimately from Hebrews that has relevance for sanctuary teaching? Is the book *silent* at crucial points; or does it, indeed, *deny* any areas of Adventist teaching? And what refining has taken place in orthodox Adventist thinking on these subjects over the years? These are the basic questions which this study addresses.

Key words: *Hebrews; Sanctuary-Theology; Adventist-Understanding*

Izvornik: Alwyn P. Salom. "Sanctuary Theology?" U *Issues in the Book of Hebrews*. Urednik, Frank B. Holbrook. Silver Springs, MD.: Biblical Research Institute, 1989. Str. 199-218.

Prijevod: *Željko Porobija*